

KULTÚRÉLET

Új kultúra útján...

Hazánkban, a szabad nemzetek szabad hazájában megszokott tény, hogy minden vidék kultúrája azt a nemzeti jelleget viseli, amely nemzet számára legnagyobbat a lakosságban. Ezért könnyen megértjük, hogy a kb. 70%-ban magyar lakosságú Bácska Topolya kultúrmunkájának is a magyar népi kultúra adja meg az elhatározó jellemvonást. A régmúlt idők sovinizmusát elvetve és elfelejtve a járás másnemzetiségű lakosságával együtt ápolják Bácska Topolya magyarjai az új tartalmú szabad szocialista kultúrát, és pozitívértékű régi népi kultúra szépségeivel ékesítik szabad életüket.

Kulturális téren Bácska Topolya sem haladhatott előre a régi világ elnyomatási rendszerében. A régi Jugoszlávia nemzeti gyűlölködést szító kormányrendszerében itt csak néha-néha kerülhet sor magyar nyelvű színelőadásra. Ami színrekerült nem léphette túl azokat a szűk kispolgári kereteket, amelyeket holmi Szántó Gáborok adtak a maguk szolgálékü „bölc” előrelátásában. Nem a népművelődés, hanem a népbuítítás volt a cél, ennek feleltek meg az akkori tartalmatlan, selejtesértékű és rossz kabaréelőadások is. A megszállás idején sem jutott előbbre itt a magyar népi kultúra!

A felszabadulás szabad teret nyitott a kultúra mindenfajta fejlődésének, de ez nem jelenti, azt, hogy az első pillanattól kezdve minden simán ment. A járás újonnan alakult tanügyi szervei, a szakszervezetek és a Népfront sok fáradozás után teremtették meg azt a néhány jelentékeny kultúr intézményt, amely elegendő biztositékot nyújt arra, hogy a város dolgozóinak kulturális fejlődése immár zavartalanul fog továbbfejlődni.

A kultúregyesületek járási szövetsége, mint a kultúrszervezetek egyik újabb típusa fokozatosan a maga felügyelete és vezetése alá veszi a kultúrmunka minden megnyilatkozási formáját és hatékony támogatást nyújt úgy a város, mint a járás falvaiban sarjadzó magyar és nem-magyar szocialista kultúrmunkának.

*

Az írástudatlansági harc a tanügyi hatóságok vezetése alatt jelentékeny sikereket mutatott fel: 249 magyar írástudatlan tanult meg írni-olvasni ez év júniusáig, az új iskolaév kezdete folyamán végzett össze-

írás és új lendületű tanfolyam-szervezés pedig arra a reményre jogosít, hogy az iskolaév végén már nem lesz magyar írástudatlan a topolyai járásban. Az írástudási-bizottság rendszeres munkájának köszönhető, hogy a javarészt magyar lakosságú Mol-Gunarason, Feketicsen és Csantavéren ma már nincs írástudatlan. Közismert tény, hogy ebben a nagy-jelentőségű harcban a néptanítók méltón vették ki részüket, amikor időt és fáradságot nem sajnálva, gyakran igen súlyos körülmények között álltak az egyes tanfolyamok élére azért, hogy népüket az évezre-des sötétségből a szocialista kultúra széles útjára vezessék. Ezzel azonban még nem mondhatjuk azt, hogy az írástudatlanság leküzdésében elértük a végcél-t. Falvaink egy részében a kultúregyesületek még mindig nem kapcsolódtak be az írástudatlanság elleni harcba és ezekben a falvakban még mindig csak a néptanítókra és a néphatóságra marad minden feladata. Ezt a mulasztást sürgősen orvosolni kell.

*

Bár a népegyetem több helyen már szervezett formában tartja előadásait, munkájáról csak úgy adhatunk tárgyilagos képet, ha megállapítjuk, hogy előadóink még mindig nem készülnek fel kellő gondnal az előadásokra és gyakran megesik, hogy lapos, tartalmatlan és felületes „beszédeket” mondanak el ahelyett, hogy komoly, tudományos-értékű, érdekes témával lépnének a közönség elé. Előadókban nincs hiány, de tudásuk és eszmei-politikai felkészültségük még sok kívánnivalót hagy maga után. A népegyetem vezetősége ezért fűzze sürgősen napirendre az előadó-aktíva alaposabb marxista-leninista kiképzését és szenteljen figyelmet arra, hogyan készülnek fel egyes előadók az előadásra. Az új társadalmi rendszerbe lendülő népünk nagy érdeklődést tanúsít a tartalmas és színvonalas mezőgazdasági, természettudományi és eszmei-politikai előadások iránt. Ezt az érdeklődést nem szabad rosszul felkészült előadókkal csökkenteni. Munkájukhoz nagy segítséget meríthetnek a „HID” kiadásában, „Élet és tudomány” valamint a „Korunk kérdései” sorozatban megjelenő népszerű tudományos füzetek. A jó munka példáját a főként román lakosságú Lovtyenác község adja, ahol ez év augusztusában 7 előadáson 1604 hallgató vett részt, és ahol az előadásokat terv szerint és alaposan készítik elő.

*

A műkedvelő színi-együttesek igen elterjedtek járásunkban: 12 faluban szervezetteken működnek. Munkájukban azonban még hiányzik a tervszerűség és a rendszer, gyakran előfordul az is, hogy az együttes csak azért rendez előadást, hogy pénzhez jusson. Ha ezeket a könnyen orvosolható hibákat leszámítjuk megállapíthatjuk, hogy több együttes sikeresen dolgozik, mert a nem rég lezajlott versenyen 5 szerb és 4 magyar együttes vett részt és közülök a pacséri szerb csoport Nusic „Nép-képviselő”, a kishegyesi magyar együttes pedig Dickens „Házifücsök” című darabjával „győztes” címet és szép elismerést nyertek.

Dolgozó parasztságunknak kulturális alkotásra való hajlamának fényes példáját nyújtja a csantavéri „Pobeda” nevű állami birtok dolgozónak tevékenysége. Bár a birtok 7 igazgatósága, illetve fanyacsoporija jelentékeny távolságra esik egymástól, az ifjúság szorgalma és odaadó

munkája folytán mindenütt élénk kultúrmunka folyik. A csantavéri központi csoport most sorra látogatja a többi csoportot színelőadásokat rendez és fokozza a csoportközi versenyt.

A járás efajta kultúrmunkáját erősen gátolja az a tény, hogy az erőket gyakran szétforgácsolják olyan formában, hogy egyes falvakban külön műkedvelő csoportja van a tűzoltóknak, pincéreknak, tanítóknak, a szabóknak, a szövetkezetnek, a téglagyárnak stb. Ez gyökerében akadályozza a színvonalas színművészeti munkát és a való művészi erők teljes kibontakozását. Nem kisebb baj, hogy műkedvelő csoportjainkban nem folyik rendszeres eszmei-politikai nevelő munka, úgy hogy csak ezért a jószándékú és haladószellemű szereplők sokszor nem értik meg az általuk alakított szerep eszméit, lélektani háttérét és céljait és ferdén, tévesen alakítják szerepüket. Ezt a hibát pedig könnyen kiküszöbölhetjük, ha a csoport első olvasópróbájában a tanulásra kerülő darabot minden szemszögből, eszmei és politikai értéke szempontjából aprólékosan megtárgyaljuk és a darab írójának szándékát is szemügyre vesszük.

*

Hosszantartó és sok fáradságot igénylő munka után nyílt meg ez év március 2-án a bácstopolyai Magyar Népszínház. Munkája a felszabadulás első napjaiban egyfelvonásos színművekkel kezdődött, de rövidesen Darvas József háromfelvonásos „Szakadék” című színdarabjával lépett a topolyai magyar közönség elé és a lelkiismeretes, komoly munka folytán ezt a darabot Csantavéren és Moravicán is lejátszották. De az igazi és nagylendületű munka csak a topolyai új, modern színházterem befejezése óta vette kezdetét.

A Magyar Népszínház épülete a Népfront és a néphatóság kezdeményezésére számos szakszervezeti üzemi csoport önkéntes munkájával épült fel. Magyar és szerb tagozattal rendelkezik, ezek rendszeresen látogatják az állami birtokokat, a termelő parasztszövetkezeteket és gyárakat, ahol előadásokat és hangverseányeket rendeznek.

Színdarabokon kívül a Népszínház egész estét betöltő műsoros esteket is rendez, a tömegszervezetek ünnepi akadémiáin is részt vesz művészi számok előadásával.

A színház kelléktára még mindig szegényes, aminek ma már nem volna szabad előfordulni, mert gyáraink ma már kitermelik azt a teksztill mennyiséget is, ami a művészi élet fellendítésére is szükséges. Csak a néphatóság megfelelő ellátó szervein múlik a dolog, hogy ezt a hiányt is pótolják.

Ez év márciusa, azaz a kezdet óta a Színház 16.000 néző számára 57 előadást rendezett és 27 ünnepi, illetve kultúrrendezményen vett részt.

A színházlátogatók túlnyomóan ipari munkások és városi emberek, újabban a termelő parasztszövetkezetek tagjai csoportos látogatási szerveznek, számukra esetleg külön előadást is rendeznek, miáltal fokozódik a parasztság érdeklődése a színház iránt.

A színegyüttes tagjai között teljes az egyetértés és az összhang. A munkafegyelem is azon a színvonalon mozog, hogy az együttes min-

den tekintetben komoly feladatokra vállalkozhat. Említésre méltó a magyar és a szerb együttes testvéri összhangja, kölcsönös szolgálatkészsége és együttműködése. A Jugoszláv Hadsereg helyi garnizonja is, különösen zenei téren nyújt baráti támogatást az újonnan alapított Magyar Népszínháznak.

Az együttesek minden este tartják próbáikat, mivel a tagok egyelőre még műkedvelői alapon működnek és csak a napi rendes munkájuk befejezése után szentelhetik magukat a művészi életnek, mégis a próbák a komoly nagy színházak színvonalához mérhetőek.

*

A járásban 11 könyvtár van 8145 könyvvel, havonta átlag 329 olvasóval, de az elolvasott könyvek száma sokkal nagyobb, mert csak a topolyai könyvtárban havonta kb. 600 könyvet olvasnak el. Az olvasók zöme diák. Az ipari és mezőgazdasági munkások még nem látogatják a könyvtárakat kellő számban. A könyvtárak legközelebbi feladata vándorkönyvtárak szervezése és könyvkiállítások rendezése. Ez utóbbi formája a könyv terjesztésnek máris igen szép eredményeket mutat, mert az idén rendezett nyolc könyvkiállításon kb. 4500 könyvet adtak el kb. 90.000 dinár értékben. A Topolyán, Pacséron, Lovtyenácon, Feketicsen, Kishegyesen, Csantavéren és más helyeken rendezett kiállításokat a falu apraja-nagyja meglátogatta és barátságot kötött a könyvvel.

A működő könyvtárakban a korszerű szépirodalmi könyvek vannak leginkább forgalomban és ezek hiánya érződik a legjobban. Ezek között pedig a prózai írások vannak előnyben a versekkel szemben.

*

A közeljövő feladatai közé tartozik, a Kultúregyesületek járási szövetsége és a tagegyesületek közötti szoros kapcsolat megteremtése és kifejlesztése, hogy azúton a Szövetség nyújtani tudja azt az elengedhetetlen segítséget, amelyre az egyesületeknek fejlődésük ezen szakaszán óriási szüksége van és amelyet nyújtani tud.

Toma János